

NYELVI JÁTÉK 1. FORDULÓ

1. Kezdjük egy könnyű, de „aranyos” feladattal!

Olyan összetett szavakat keresünk, amelyek előtagja arany-

Pl. *aranyeső* –tavasszal virágzó cserje

1.– pecséttel ellátott királyi okirat
2.– minden idők legjobb magyar labdarúgó-válogatottja
3.– kelt tésztából készült édesség
4.– a Balaton vizén alkonyatkor visszatükröződő fényjelenség
5.– háziállatként tartott kis rágcsáló
6.– gondtalan életű gazdag fiatalember
7.– humoros mondás, vicces megjegyzés
8.– házasságkötés ötvenedik évfordulója
9.– a természetben és a művészetben megjelenő arányosság
10.– advent negyedik vasárnapja

2. Olyan szólásokat kell írnotok a meghatározások alapján, amelyekben a NYELV szó szerepel!

1. Pletykálni kezd valakiről –
2. Kiváló, nagyszerű –
3. Megszokásból, akaratlanul mond valamit –
4. Akadozva, nehezen beszél –
5. Csípős, gúnyolódó megjegyzéseket tesz valakire-
6. Pletykás, rosszindulatú emberek szerint –
7. Óvatosan, megfontoltan beszél –
8. A megerőltető munkában, futkosásban elfáradt –

3. Szósorokat kell létrehozni a megadott példához hasonlóan.

Pl. anya – nyelv – család – regény – író – asztal – fiók

1. mák ének torony mester
2. jég dal játék baba szín
3. köd láz pár felvétel

4. A táblázatban olyan fegyverek nevét találjátok meg elrejtve, amelyekkel Arany János műveiben is találkozhattok. Segítségül megadjuk a fegyverek meghatározását az Arany-szótár segítségével. A megfejtés tehát a tíz régi fegyver neve.

c	k	s	p	a	j	z	s	s	j
s	b	a	á	c	h	i	í	z	h
a	c	u	d	r	a	k	z	e	a
t	k	é	z	í	j	p	r	k	v
a	u	z	f	o	d	z	s	e	t
b	f	r	i	n	g	i	a	r	i
á	s	y	f	x	n	á	k	c	a
r	i	d	á	r	d	a	n	e	g
d	v	p	a	r	i	t	t	y	a
o	ö	n	y	í	l	p	ú	v	t

1. Rövid nyelvű, fémfejű fegyver –
2. Nyeles, széles pengéjű harci eszköz –
3. Hosszú nyelvű, fémhegyű szúrófegyver –
4. Kiváló minőségű acél (fegyver, kard) –
5. Vágásra, szúrásra alkalmas kézfegyver, a vitézség jelképe –
6. Kézzel kezelhető íj –
7. Régi fegyver, a gyorsaság megtestesítője –
8. Fémből v. erős bőrből készült régi védőfegyver, gyakran címerrel –
9. Kőhajító kézfegyver –
10. A baltához hasonló, széles, ívelt élű kézfegyver –

5. Ha ezt Arany János hallaná!

Naponta születnek új szleng kifejezések, amelyeket azután rövidebb-hosszabb ideig használunk, végül elfelejtjük, és jönnek újabbak. Vannak köztük szellemesek, képszerűek, de közönségesek, üldözendők is. A szlengszótár kincsesbánya, ebből válogattunk. Mi lehet az alábbi szavak, kifejezések köznyelvi megfelelője?

1. összekócolja a fogsorát –
2. legatyásodik –
3. kriptaszökevény –
4. firnyákos –
5. elüti a fünyíró –
6. csótányroppantó –
7. cinkes –
8. lekarmolja magát –
9. lehidál –
10. gályázik –

6. Milyen közmondásokra utalnak az alábbi összetett szavak?

Pl. almafa = Nem esik messze az alma a fájától.

1. szélvihar, 2. vízpart, 3. halfej, 4. lóláb, 5. napnyugta, 6. tyúkszem

7. A keresztrejtvény függőleges első oszlopában Arany János egyik kortársának nevét olvashatjátok. A 12 szót és a kortárs nevét kell beküldenetek.

1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							

1. az egyik nagyszülő
2. korai gyümölcs
3. íróeszköz
4. erdei állat
5. férfinév (december 3.)
6. állatok lakhelye
7. férfinév (március 18.)
8. éjszakai jelenség
9. európai nemzet
10. csonthéjas magvú gyümölcs
11. vágóeszköz
12. kerti zöldség

8. A meghatározások megfejtésével egy állatfaj elnevezését kapjátok.

pl. vés, ír + kicsinyítő képző = róka

1. kérdőszó + igavonó állat =
2. mulatság + biztató szócska =
3. gyom + női név =
4. báj + kicsinyítő képző =
5. csomó + cipészeszköz =
6. világtalan + egyik honfoglaló vezérünk =
7. vág + a tárgy ragja =
8. terrorelhárítási központ röviden + felesége van =
9. hátsó fertály + kosár =
10. vajaz + főnök a szlengben =

9. Arany János műveiben érdekes régi szavakat olvashatunk. Mi lehet az alábbi szavak jelentése? Két magyarázat közül kell kiválasztani a megfelelőt, és a betűjelét beírni a táblázatba. Az így kapott betűsört megfelelő sorrendbe rakva egy Arany János-mű címét kapjátok.

1. **szilke**
D, öblös cserépedény
B, apró halcsont
2. **szajkó**
A, varjúfélé, éles hangú madár
E, futár, hírvivő
3. **sódar**
C, darabos, tengeri só
B, füstölt sonka
4. **silbak**
L, katonai őrszem
J, hímnemű, közepes termetű erdei állat
5. **rovaték**
K, napilapok része
U, öklelő farúd markolata
6. **padmaly**
A, meredek partban a víz által kivájt üreg
D, fából készült népi bútordarab
7. **oroz**
O, beleavatkozik más dolgába
H, valamit ellop
8. **mordály**
Á, pisztoly
V, magvak összetörésére szolgáló fémtárgy
9. **kápa**
A, a nyereg elöl és hátul kimagasodó része
F, mezőgazdasági kéziszerszám
10. **kaláris**
C, asztali tintatartó
L, korall ékszer, gyöngysor

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

10.Rejtőzködő szereplők

A szövegben hat Arany János balladáiban szereplő személy keresztnévét (becenevét) lehet megtalálni. Ezeket a neveket írtok a válaszlapra!

Minden ág nesztelenül bólogat, a fatörzseket benötte a moha. Mégis azt kell mondani, nem lehet már tonnaszám találni gombát. Erre biztosan nincs sok. De ha te ragaszkodsz hozzá, kereshetünk.